

Lafa gelince adalet ve ihsanın propagandasını yapmasıyla meşhurdur, lakin ne adaleti sağlayacak gücü, ne ihsan edecek kudreti vardır. O sebeple konuşur da konuşur, *cip, lüks iftar, cip...*

Hoş gelen sloganlar, bize basitçe meseleyi özetleyiveriyor; *birileri yaya yürürken, diğerleri cipe binmesin* deyince herkes anlıyor, *tabi ya, adaletsizlik*.

Adaleti tüketim üzerinden anlatmak kolay, çünkü herkes tüketmek istiyor. Herkesin aç olduğu ve yemek istediği bir yerde, yemeği bölüştürmek, bölüşüm üzerine edebiyat yapmak, slogan atmak kolay. Hemen hiçbir zihinsel çaba gerektirmiyor, bağırıyoruz ve sesimiz yankılanıyor, haklı olmasak yankılanır mıydı?

Tüketimde adalet isteyip de üretim konusunda konuşmayan kişi, lafı dolandırmadan söyleyelim, halk avcılığı ve laf ebeliğinden öte derdi olmayan kişidir. Tüketimde adalet, üretimdeki adaletin *sonucu* olursa makul ve kalıcı olur, ancak üretimde adalet, yani (madem herkesin eşit tüketmesi adalet oluyor, o zaman) herkesin eşit *üretmesi*, muhal bir hedeftir. Herkes eşit üretemez. Nokta.

Dahası mesele sadece *emek* ve *sermaye* de değildir, tüm *altyapıyı* bu iki parametre üzerinden açıklamaya çalışan fikirsilere sormak lazım, elimde bir milyon lira mevcut, yarın gitsem ve bunu bir grup emekçiye dağıtsam ve benim için çalışmalarını istesem, bana gerçekten artı değer üretebilirler mi? Ne üzerine çalışacaklarını söylemeyeceğim, ne yapacakları konusunda bir fikirleri olmayacak, onlara sadece (hadi üretim araçları kabilinden) kazma ve kürek vereceğim ve bana artı değer kazandırmalarını isteyeceğim... Nasıl olacak acaba? Ne yapabilecekler?

Sosyalizm dedikleri buna benziyor: Devlet oradaki sermaye sahibi gibi para dağıtsa, herkes de kendine en uygun işi yapsa (yani bahçesini kazsa falan) ama kimse harcanan emeğin gerçekten bir ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını sorgulayamasa. Oh, ne rahat...

Hepimiz biliyoruz başsız grubun en fazla ne yapabileceğini. Üretimin sadece bu iki faktörle açıklanmasının mümkün olmadığını. Sosyalist hayallerin bu basit örneklerle bile başa çıkacak hali olmadığını.

Tüketimde adaleti *herkesin belli ihtiyaçları karşılansın, kimse aç, açıkta, soğukta, cahil, firsatsız kalmasın* diye sunabiliriz; bu bir çözümdür, herkesin hedefi olması gereken bir çözümdür; ancak *kimse cipe binmesin, herkes orta karar olsun* deyince bunun adı çözüm değil, düşüncesizlik ve slogan yarışıdır. Birinci hedef makul ve mümkündür, ancak ikincinin peşinde koşan, sadece konuşacak, imkanı olursa o insanları doyurmak yerine *yoklukta eşitlik* gereği hepimizi aç bırakacaktır.